

Nota
reserves en voorzieningen
9 November 2018
(bijlage II bij raadsvoorstel 2018, nr. 58)

Voorwoord

De vigerende nota reserves en voorzieningen dateert van 2013 en werd vastgesteld bij raadsbesluit 2013-51 d.d. september 2013.

In artikel 6 van de financiële verordening is bepaald dat, indien zich vergaande wijzigingen voordoen, een (bijgestelde) nota reserves en voorzieningen door het college wordt aangeboden aan de raad. De thans voorliggende nieuwe nota houdt verband met een aantal wijzigingen die sinds 2013 zijn doorgevoerd in het BBV en met enkele beleidsaanpassingen die zijn doorgevoerd binnen gemeente Venlo.

Inhoud

Inhoud.....	3
1 Inleiding.....	5
2 Algemeen beleids- en begrippenkader	6
2.1 Beleidskader	6
2.2 Definitie ‘reserves’.....	6
2.2.1 Algemene reserve	6
2.2.2 Bestemmingsreserve	6
2.2.3 Stille reserve.....	6
2.3 Definitie ‘voorzieningen’	6
3 Beleidslijn reserves gemeente Venlo.....	8
3.1 Resultaatbestemming / resultaatbepaling	8
3.2 Algemene reserve.....	9
3.3 Bestemmingsreserves.....	9
3.3.1 Instellen bestemmingsreserves	10
3.4 Overige ‘spelregels’ reserves	10
3.4.1 Opheffen reserves	10
3.4.2 Beschikkingsrecht.....	10
3.4.3 Afwijkingen	10
3.4.4 Negatieve reserves.....	11
3.4.5 Waardering.....	11
4 Beleidslijn voorzieningen gemeente Venlo	12
4.1 Voorzieningen algemeen	12
4.2 Instellen van voorzieningen.....	12
4.2.1 Onderhoudsvoorzieningen.....	12
4.2.2 Voorziening middelen van derden	12
4.2.3 Overige voorzieningen.....	13
4.3 Overige ‘spelregels’ voorzieningen.....	13
4.3.1 Stortingen in voorzieningen	13
4.3.2 Opheffen voorzieningen.....	13
4.3.3 Beschikkingsrecht voorzieningen.....	13
4.3.4 Afwijkingen	13
4.3.5 Omvang voorzieningen.....	14
4.3.6 Negatieve voorzieningen	14
4.3.7 Waardering.....	14
5 Rentebelief	15
5.1 Extern- en interne financieringsmiddelen	15
5.2 Rente.....	15
5.2.1 ‘Spelregels’ rente gemeente Venlo	15

5.2.2 Rente - verrekening grondexploitatie	16

1 Inleiding

Bij raadsvoorstel 58 wordt voorgesteld de “Financiële verordening gemeente Venlo 2018” vast te stellen. Onder artikel 9 daarvan is met betrekking tot Reserves en Voorzieningen het volgende bepaald:

Artikel 9 Reserves en voorzieningen

Het college biedt een nota reserves en voorzieningen aan. De raad stelt de nota vast.

De nota behandelt in ieder geval:

- a. de vorming en besteding van reserves;
- b. de vorming en besteding van voorzieningen;
- c. de toerekening en verwerking van rente over de reserves en de voorzieningen, mede in relatie tot de nota weerstandsvermogen bedoeld in artikel 15;

Het college verschaft de raad bij vaststelling van de Programmabegroting, jaarrekening en de voortgangsrapportages inzicht in het verloop van de reserves en voorzieningen.

Voorliggende nota gaat in op de beleidsuitgangspunten die binnen gemeente Venlo gelden voor de reserves en voorzieningen.

2 Algemeen beleids- en begrippenkader

2.1 Beleidskader

Als beleidskader voor het beleid Reserves en voorzieningen geldt het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten” (hierna te noemen BBV).

Deze voorschriften geven dwingende richtlijnen aan gemeenten hoe de financiële huishouding moet worden opgezet en ingericht, waaronder richtlijnen met betrekking tot reserves en voorzieningen.

Sinds de inwerkingtreding van het BBV is er een aantal wijzigingen aangebracht. Daarnaast wordt door de daartoe ingestelde “Commissie BBV” aan de hand van enerzijds een vraag- en antwoordrubriek en anderzijds via regelmatig uitgebrachte notities rond actuele onderwerpen meer duidelijkheid over de interpretatie en de toepassing in de praktijk van de voorschriften.

Daar waar van toepassing zijn de richtlijnen, als gevolg van uitspraken van de commissie BBV, verwerkt in deze nota.

2.2 Definitie ‘reserves’

Reserves zijn onderdelen van het eigen vermogen en bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden. Tegenover een reserve staat geen direct aanwijsbare verplichting.

Artikel 43:1 BBV onderscheidt twee categorieën reserves:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserves.

Naast deze reserves worden in de toelichting op de balans de *stille reserves* opgenomen van niet-bedrijfsgebonden activa, die tot het moment van aanbieden van de jaarrekening bekend zijn.

2.2.1 Algemene reserve

Een algemene reserve wordt gedefinieerd als een reserve niet zijnde een bestemmingsreserve. De algemene reserve is een vrije reserve en is noodzakelijk om te kunnen beschikken over een financiële buffer voor het opvangen van onvoorziene financiële risico's c.q. negatieve rekeningsaldi.

2.2.2 Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door de gemeenteraad een bepaalde bestemming (doelstelling) is gegeven en derhalve voor het realiseren van die doelstelling geormerkt is. Zodra die doelstelling is gerealiseerd of komt te vervallen of de looptijd van de reserve voorbij is valt het restant saldo van de bestemmingsreserve per definitie vrij ten gunste van de algemene middelen.

2.2.3 Stille reserve

Onder een stille reserve wordt verstaan het verschil tussen de actuele waarde en de boekwaarde, waarbij de eerste materieel hoger uitvalt dan de tweede (bijvoorbeeld aandelen). Hieronder wordt ook verstaan activa die tegen nul zijn gewaardeerd doch indien gewenst direct verkoopbaar zijn (bijvoorbeeld landbouwgronden). Het gaat hierbij om zogenaamde ‘niet bedrijfsgebonden activa’ zoals onroerende zaken welke niet bestemd zijn voor de openbare dienst.

2.3 Definitie ‘voorzieningen’

Onder voorzieningen worden afgezonderde vermogensbestanddelen verstaan die worden gevormd voor voorzienbare verplichtingen tegenover derden waarvan het bestaan en de omvang nog onzeker zijn maar wel redelijkerwijs kunnen worden ingeschat. Artikel 44 van het BBV luidt:

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
  - a) Verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b) Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c) Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
  - d) De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Ad 1) Voorzieningen zijn passiefposten in de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen. De omvang en/of het tijdstip van optreden zijn op het moment van de balansdatum nog onzeker en hangen oorzakelijk samen met de periode voorafgaande aan die datum. Het gaat bij voorzieningen dus om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd schulden kunnen worden. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Daarnaast kunnen voorzieningen een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen, reorganisaties en dergelijke.

Voor de gevolgen van toekomstige gebeurtenissen, die niet in causale relatie staan tot het bedrijfsgebeuren in de periode voorafgaande aan de balansdatum, kunnen geen voorzieningen worden gevormd.

Posten als bijvoorbeeld schulden (nog te betalen bedragen) vallen niet onder het begrip voorzieningen, omdat daarbij geen onzekerheid bestaat over de omvang en het tijdstip van opeisbaar worden van de schuld of over de omvang en het tijdstip van het ontstaan van de last.

Ad 2) Met ingang van 2008 zijn de voorschriften over de van overheden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden of anders moeten worden teruggestort, aangepast. Tot 2008 moesten deze middelen (veelal afkomstig van het rijk of de provincie), voor zover nog niet besteed, in een voorziening worden gestort. Met uitzondering van de nog lopende bijdragen mag dit vanaf 2008 niet meer en moeten deze nog niet bestede middelen als vooruit ontvangen bedragen op de balans worden verantwoord.

Ad 3) Indien pensioen- en wachtgeldverplichtingen een normaal verloop hebben, dat wil zeggen, jaarlijks min of meer dezelfde omvang hebben, mag hiervoor geen voorziening worden getroffen. De reden hiervoor is dat dergelijke verplichtingen bij gemeenten reeds in de begroting en meerjarenraming zijn verwerkt. Deze vervolgens op te nemen op de balans zou dubbelop zijn.

Tenslotte geldt dat de voorziening grondexploitaties niet meer zichtbaar is op de balans. De bedragen in de voorziening die 1 op 1 aan de afzonderlijke grondexploitaties zijn toe te rekenen, worden namelijk volledig als een correctie op de boekwaarde van de afzonderlijke grondexploitaties gepresenteerd.

3 Beleidslijn reserves gemeente Venlo

3.1 Resultaatbestemming / resultaatbepaling

Transparantie resultaatbestemmen

Een onderdeel van de eigenheid van gemeenten is het belang van de openbare begroting. Door het vaststellen van de begroting weegt de raad af welke activiteiten hij het belangrijkste vindt en machtigt hij het college tot het doen van uitgaven tot een bepaald bedrag voor een bepaald onderwerp (de allocatie- en autorisatiefunctie).

Van groot belang is dan ook dat de begroting transparant is. De begroting moet helder aangeven waar het geld aan uitgegeven zal worden, maar bijvoorbeeld ook waarvoor reserves opgebouwd gaan worden. Het BBV bevat dan ook bepalingen die toestaan dat niet alleen bij de rekening toevoegingen en onttrekkingen aan reserves kunnen plaatsvinden, maar dat dit al kan bij de begroting/begrotingswijzigingen. Uitgangspunt is dan ook dat de wijzigingen op reserves transparant worden gemaakt en dat de raad deze via het vaststellen van de begroting/rekening goedkeurt.

Begroting en resultaatbestemmen

Artikel 17 BBV geeft aan hoe resultaat bestemmen in de begroting wordt verwerkt. In het overzicht van baten en lasten worden de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves elk afzonderlijk zichtbaar gemaakt (zie onder d):

Artikel 17

Het overzicht van baten en lasten in de begroting bevat:

- a. per programma, of per programmaonderdeel als bedoeld in artikel 8, vierde lid, de raming van de baten en lasten en het saldo;
- b. het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen, de geraamde kosten van de overhead, het geraamde bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting en het geraamde bedrag voor onvoorzien;
- c. het geraamde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. *de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;*
- e. het geraamde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d.

Via begrotingswijzigingen kan de raad gedurende het begrotingsjaar besluiten tot wijzigingen van het overzicht van baten en lasten (artikel 18 BBV). Als het gewenst is dat de door de raad geautoriseerde beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves worden gewijzigd, is hiervoor een begrotingswijziging nodig.

Rekening en resultaatbestemmen

Artikel 27 BBV geeft aan hoe de mutaties op bestemmingsreserves in de rekening worden verwerkt (zie onder d):

Artikel 27

1. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:
  - a. per programma, of per programmaonderdeel als bedoeld in artikel 8, vierde lid, de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
  - b. het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting;
  - c. het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b;
  - d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
  - e. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d.
2. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat van de onderdelen genoemd in het eerste lid ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging

In de rekening kunnen de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de reserves worden

verwerkt. Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi, ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht. Uit oogpunt van een goede en integrale allocatie(herverdelings)functie, voert de gemeente Venlo een terughoudend beleid met dergelijke besluiten. Voor zover nodig zullen hiervoor nog kaders in de financiële verordening worden opgenomen. De gemeente Venlo presenteert een resultaat dat zo goed mogelijk laat zien hoe de gemeente in het betreffende jaar heeft gepresteerd.

Het gerealiseerde resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening wordt in de eindbalans afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. De raad besluit bij de vaststelling van de programmarekening over de bestemming van het resultaat van het vorig boekjaar.

3.2 Algemene reserve

Algemene Dienst

De algemene reserve is een vrije reserve zonder specifiek bestedingsdoel. De algemene reserve vormt samen met de post onvoorzien en de overige bestemmingsreserves de weerstandscapaciteit voor de "Algemene dienst" van de gemeente Venlo. De algemene reserve is hiermee gekoppeld aan de geïdentificeerde risico's in de laatste door de raad vastgestelde paragraaf Weerstandsvermogen.

Op basis van raadsbesluit 2012-38 bedraagt de minimale hoogte van de vrij aanwendbare algemene reserve € 9 miljoen. Daarnaast is de ratio Weerstandscapaciteit van invloed op de omvang van de algemene reserve. Zodra deze ratio lager is dan 1,0 is het aanvullen van de algemene reserve een van de bijsturingsmogelijkheden.

Grondexploitatie

Binnen een bandbreedte van € 5 tot € 10 miljoen functioneert de Algemene grondreserve als vereveningsfonds en dient ter dekking/verevening van:

- voorbereidingskredieten die niet leiden tot een sluitende grondexploitatie;
- negatieve, dan wel positieve resultaten bij afsluiten van grondexploitaties;
- tussentijdse positieve resultaten binnen de grondexploitaties, zodra deze worden gerealiseerd of voldoende zeker zijn (conform BBV);
- herzieningen van grondexploitaties binnen inhoudelijk ongewijzigd vastgesteld project;
- inbreng van overtollig/strategisch vastgoed in het Grondbedrijf;
- waarde-fluctuatie van overtollig/strategisch vastgoed;
- het resultaat op incidentele grondverkopen.

Deze verrekeningen en vereveningen dienen plaats te vinden bij het opstellen van de jaarrekening.

Bij een groei van de Algemene grondreserve boven de vastgestelde bandbreedte zal bij de jaarrekening afdracht plaatsvinden aan de Algemene reserve. Bij krimp van de Algemene grondreserve onder de vastgestelde bandbreedte zal bij de jaarrekening aanvulling plaatsvinden vanuit de Algemene reserve.

Financiële effecten naar aanleiding van planherzieningen, herprogrammeringen en inhoudelijke bijstellingen van projectplannen dienen, voor zover niet op te vangen binnen bestaande grondexploitaties, ter integrale afweging bij het begrotingsproces voorgelegd te worden aan de gemeenteraad. Deze effecten komen derhalve niet ten laste van de Algemene grondreserve.

3.3 Bestemmingsreserves

Een relatief groot aantal bestemmingsreserves kan leiden tot een vertroebeld beeld van onze financiële positie. Om dit te voorkomen is in artikel 8 van de financiële verordening bepaald

dat via alle planning en control documenten een actualisatie wordt gegeven van de financiële stand van zaken van de reserves. Bovendien dient daarbij te worden aangegeven of het beleid ten aanzien van specifieke reserves aan wijziging onderhevig is.

De integrale afweging van doelen en middelen dient op een zo transparant mogelijke manier plaats te vinden. Een jaarlijkse kritische toets van de geormerkte middelen blijft derhalve noodzakelijk.

3.3.1 Instellen bestemmingsreserves

Het instellen van een reserve is het primaat van de raad (budgetrecht). Dit betekent dat voor het vormen van een reserve vooraf toestemming gegeven moet worden door de gemeenteraad door middel van een expliciet raadsbesluit. De informatie die hierbij verstrekt moet worden is:

- met welk doel wordt de reserve gevormd;
- wijze (financiële onderbouwing inclusief eventuele inflatoire ontwikkeling, indien mogelijk) waarop reserve is bepaald en de maximale hoogte van de in te stellen reserve;
- wat is de looptijd van de in te stellen reserve (indien mogelijk). Met andere woorden wanneer is men voornemens om het doel uiteindelijk te realiseren;
- de maximale hoogte van de bestemmingsreserve; dus welk bedrag er maximaal in de reserve aanwezig mag zijn
- bestemmingsreserves dienen alleen gevormd te worden voor doelen waarbij op het moment van instelling van de reserve een doel beoogd wordt met een omvang van minimaal € 100.000.

De bestemmingsreserves worden binnen de gemeente Venlo onderverdeeld in de volgende categorieën:

- egaliseringsreserves; bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht wegens door de organisatie geleverde prestaties (bv. egaliseringsreserve afvalstoffenheffing);
- bestemmingsreserves met een inkomensfunctie; hieronder worden verstaan de reserves waarbij een onttrekking uit de reserves plaatsvindt ten gunste van de gemeentelijke exploitatie ter dekking van lopende uitgaven. (bijv. afschrijvingsreserves);
- overige bestemmingsreserves; het gaat hierbij om bestemmingsreserves ter dekking van concrete uitgaven met een incidenteel karakter.

3.4 Overige 'spelregels' reserves

3.4.1 Opheffen reserves

Opheffing kan geschieden op momenten dat het geformuleerde doel gerealiseerd is dan wel op basis van ontwikkelingen waarbij het beoogde doel niet meer van toepassing is of indien de looptijd van de reserve verstreken is. Indien tot opheffing van reserves wordt besloten vloeien de vrij komende gelden automatisch naar de algemene middelen.

3.4.2 Beschikkingsrecht

Het beschikkingsrecht van het eigen vermogen ligt bij de gemeenteraad. Dit betekent dat het doen van uitgaven (onttrekkingen) ten laste van een reserve behoort tot het uitdrukkelijke primaat van de gemeenteraad. Onttrekkingen uit reserves t.b.v. projecten kunnen alleen plaatsvinden middels een besluit van de gemeenteraad tot maximaal het bedrag waartoe is besloten.

3.4.3 Afwijkingen

Afwijkingen in geraamde onttrekkingen of stortingen dienen gemeld te worden via de voortgangsrapportage en uiteindelijk als toelichting bij de jaarrekening. Indien begrote

onttrekkingen bij de nacalculatie niet noodzakelijk zijn vloeien de middelen, via de exploitatie, automatisch terug naar de algemene middelen. De middelen kunnen dan ingezet worden bij de eerstvolgende integrale afweging van beleidsbeslissingen.

3.4.4 Negatieve reserves

Volgens de voorschriften mogen reserves niet negatief zijn. Dit betekent dat voordat er voorstellen worden gedaan tot onttrekkingen uit reserves, vastgesteld moet zijn dat de reserve ook van voldoende omvang is en dat de onttrekking ook geraamd is in de betreffende jaarschijf van de laatste begroting.

3.4.5 Waardering

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

4 Beleidslijn voorzieningen gemeente Venlo

4.1 Voorzieningen algemeen

Elke voorziening moet de omvang hebben van de desbetreffende verplichting of het desbetreffende risico. Mutaties in voorzieningen wegens toevoegingen of door vrijval, vloeien uitsluitend voort uit het aanpassen aan een nieuw noodzakelijk niveau. De overige mutaties bestaan alleen uit verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Toevoegingen aan voorzieningen maken onderdeel uit van de rekening van baten en lasten. Dit betekent dat toevoegingen aan voorzieningen onderdeel uitmaken van het resultaat (resultaatbepaling).

4.2 Instellen van voorzieningen

Het instellen van een voorziening is het primaat van de gemeenteraad (budgetrecht). Voor bepaalde voorzieningen wordt door de wet al aangegeven dat een voorziening gevormd moet worden. Dit betreffen dan voorzieningen voor afdekking van risico's. Bij deze voorzieningen geldt het principe dat "verliezen" genomen moeten worden zodra ze bekend zijn (en winsten wanneer ze gerealiseerd zijn). Het nemen van verlies betekent het verwerken direct ten laste van de exploitatie al of niet via de vorming van een voorziening. Het instellen van voorzieningen, welk een rechtstreeks gevolg is vanuit de bedrijfsvoering en wettelijke regelingen, kan achteraf bij de vaststelling van de jaarrekening (toelichting op de balans) worden geformaliseerd.

De voorzieningen worden binnen de gemeente Venlo onderverdeeld in de volgende categorieën:

- onderhoudsvoorzieningen;
- voorzieningen middelen van derden;
- overige voorzieningen.

4.2.1 Onderhoudsvoorzieningen

Onderhoudsvoorzieningen worden vooraf door de gemeenteraad ingesteld. Aan de vorming van een onderhoudsvoorziening wordt de volgende voorwaarde verbonden:

De vorming van de voorziening dient gebaseerd te zijn op een beheerplan welke is opgesteld over een periode van minimaal 10 jaren. In het uitgavenpatroon van het beheerplan wordt rekening gehouden met een nader vast te stellen inflatiepercentage. Het beheerplan mag maximaal vijf jaar oud zijn ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Indien het beheerplan binnen deze vijf jaar in belangrijke mate niet meer aansluit bij de actuele situatie van de staat van het onderhoud, dient het beheerplan tussentijds bijgesteld te worden. Bij vaststelling van het beheerplan wordt het te hanteren kwaliteitsniveau vastgesteld. De achterliggende gedachte hiervan is dat indien de hoogte van de onderhoudsvoorziening aansluit bij een beheerplan, de continuïteit van het gemeentelijke voorzieningenniveau, zowel in beleidsmatige als in financiële zin, is gewaarborgd.

4.2.2 Voorziening middelen van derden

Het gaat hierbij om middelen welke verkregen worden van derden die specifiek besteed moeten worden aan een bepaald doel. Bij niet besteding van de middelen moeten deze terugbetaald worden. Het instellen van deze voorzieningen kan achteraf geformaliseerd worden bij de vaststelling van de jaarrekening (toelichting op de balans). Bij instelling van deze voorzieningen wordt in ieder geval het volgende aangegeven:

- (wettelijke) regeling waarop de vorming van de voorziening is gebaseerd;
- periode waarin de gelden besteed moeten worden.

Na wijziging van het BBV in 2007 zijn hiervan uitgezonderd, respectievelijk vallen hier niet meer onder, de voorschotbedragen als bedoeld in artikel 49, onderdeel b van het BBV.

De uitzondering betreft de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Volgens artikel 49, onderdeel b. dienen deze bedragen in de balans onder de overlopende passiva afzonderlijk te worden opgenomen. Zie ook onder hoofdstuk 2.3 Definitie voorzieningen in deze nota.

4.2.3 Overige voorzieningen

Overige voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en risico's welke vanuit bedrijfseconomisch oogpunt noodzakelijk zijn (verplichtingen welke het gevolg zijn van hetgeen is opgenomen onder hoofdstuk 2.3. rond de definitie van voorzieningen). Het instellen van deze voorzieningen kan achteraf plaatsvinden bij de vaststelling van de jaarrekening (toelichting op de balans). Bij instelling van deze voorzieningen wordt in ieder geval het volgende aangegeven:

- onderbouwing waarop de vorming en omvang van de voorziening is gebaseerd;
- geplande looptijd van de voorziening. Met andere woorden wanneer is de verwachting;
- dat de verplichting wordt geëffectueerd.

4.3 Overige 'spelregels' voorzieningen

4.3.1 Stortingen in voorzieningen

Stortingen in de onderhoudsvoorzieningen dienen gebaseerd te zijn op het vastgestelde beheerplan. Uitgangspunt is dat de stortingen niet inflatoir worden bijgesteld. De inflatoire consequenties dienen opgenomen te worden in het beheerplan, gebaseerd op de uitgaven uitgezet in de tijd. Middels actualisatie van de beheerplannen vindt eventuele bijstelling van de stortingen plaats.

4.3.2 Opheffen voorzieningen

Het opheffen van voorzieningen (m.u.v. onderhoudsvoorzieningen) vindt plaats op het moment dat de verplichting c.q. het ingeschatte risico zich heeft geëffectueerd. Nadat afhandeling heeft plaatsgevonden valt een eventueel saldo vrij t.g.v. de exploitatie in het jaar van afhandeling. Het besluit tot het opheffen van onderhoudsvoorzieningen ligt bij de gemeenteraad en is het gevolg van veranderde omstandigheden waartoe de voorziening is ingesteld (bijvoorbeeld verkoop van gebouwen).

4.3.3 Beschikkingsrecht voorzieningen

Het beschikkingsrecht over de voorzieningen ligt bij de gemeenteraad. Uitgaven komen rechtstreeks ten laste van voorzieningen en gaan niet via de exploitatie. Een voorziening wordt gevormd ten laste van een bepaald jaar omdat in dat jaar wel de voorwaardelijke verplichting ontstaat maar niet de bijbehorende uitgaven worden gedaan. Als na het vormen van de voorziening ook de uitgaven via de exploitatie zouden lopen, is sprake van het tweemaal verwerken van dezelfde uitgaven (zij het in verschillende boekjaren). Daarom komen de uitgaven direct ten laste van de voorziening. De uitgaven zijn zoals gesteld gebaseerd op een onderbouwd beheerplan.

Een uitzondering wordt gemaakt met betrekking tot de voorzieningen welke zijn gebaseerd op het beschikbaar komen van middelen van derden. Voorzieningen waar geen concreet bestedingsdoel aan ten grondslag ligt worden uitgaven in dat kader eerst voorgelegd aan de gemeenteraad. Andere uitzondering is een risicovoorziening. Deze is gebaseerd op een financieel gekwantificeerd risico. Op het moment dat een risico zich effectueert mag het college van burgemeester en wethouders de voorziening aanwenden om de financiële gevolgen van de effectuering van het risico op te vangen.

4.3.4 Afwijkingen

Afwijkingen in geraamde onttrekkingen of stortingen dienen gemeld te worden via de

voortgangsrapportage en uiteindelijk als toelichting bij de jaarrekening.

4.3.5 Omvang voorzieningen

Onderhoudsvoorzieningen

Bij de actualisatie van de beheerplannen wordt beoordeeld of de onderhoudsvoorziening op basis van de vastgestelde uitgangspunten van voldoende omvang is. Indien een voorziening een te hoge dan wel te lage omvang vertoont op basis van de vastgestelde uitgangspunten zal het overschot c.q. tekort onderdeel uitmaken van de integrale afweging van beleidsbeslissingen (bijv. bij een tekort de afweging kwaliteitsniveau versus benodigde middelen).

Overige voorzieningen

Bij afsluiting van de jaarrekening wordt beoordeeld of de voorziening op basis van de vastgestelde uitgangspunten van voldoende omvang is. Op momenten dat geconstateerd wordt dat de voorziening op basis van nacalculatie een te hoge omvang vertoont, komt dit via de exploitatie ten gunste van de algemene middelen.

4.3.6 Negatieve voorzieningen

Volgens de voorschriften mogen voorzieningen niet negatief zijn. Dit betekent dat het doen van uitgaven (onttrekkingen) ten laste van een voorziening pas plaatsvinden nadat geconstateerd is dat de omvang van de voorziening voldoende groot is.

4.3.7 Waardering

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid mogen met de nominale waarde van leningen en vorderingen worden verrekend.

5 Rentebeleid

5.1 Extern- en interne financieringsmiddelen

Reserves en voorzieningen maken onderdeel uit van de totale financieringsmiddelen van onze gemeente. De financieringsmiddelen kunnen ingezet worden voor externe dan wel interne financiering. Indien de financieringsmiddelen ingezet worden als extern financieringsmiddel genereert dit inkomsten (rente/dividend). Indien reserves en voorzieningen gebruikt worden als intern financieringsmiddel, voor het doen van investeringen, hoeven we geen rente te betalen (we hoeven op dat moment geen geld te lenen). Dit rentevoordeel wordt als een baten aangemerkt, welke verantwoord wordt in de rekening van baten en lasten (op het product zelf wordt namelijk een kapitaallast opgenomen als zijnde dat er rente betaald moet worden).

5.2 Rente

De rente die deze financieringsmiddelen oplevert kan –onder voorwaarden- ingezet worden door de rente bij te schrijven op reserves dan wel te gebruiken als dekkingsmiddel voor de exploitatie. Rentebijdrage op voorzieningen is niet toegestaan. Een voorziening moet immers precies dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen of risico's. Een uitzondering hierop is toegestaan indien de voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd.

De rente over reserves kan, in principe, alleen als structureel dekkingsmiddel worden ingezet indien er bij aanwending van de reserves voor alternatieve dekking wordt zorggedragen. Rente over voorzieningen kan alleen als incidenteel dekkingsmiddel worden aangewend. Indien uit de meerjarenraming duidelijk blijkt hoe het verloop van de voorzieningen is en in de meerjarenraming hiermee wordt rekening gehouden, kan deze rente als structureel dekkingsmiddel worden ingezet.

5.2.1 'Spelregels' rente gemeente Venlo

Met betrekking tot de rentecomponent worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen wordt volledig toegevoegd aan de algemene reserve. Uitgezonderd hierop zijn de rentetoevoegingen aan reserves die op basis van expliciete besluitvorming door de gemeenteraad plaatsvinden en de rentetoevoegingen aan voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde.
2. Aan reserves, uitgezonderd de algemene reserve, wordt geen rente toegevoegd. Uitgangspunt is dat de reserve een omvang heeft van hetgeen wordt beoogd. Indien rente toevoeging -om expliciete redenen- toch gewenst is dient dit gemotiveerd aan de gemeenteraad te worden voorgelegd. Hierbij wordt als voorwaarde gesteld dat de rente benodigd is om de benodigde middelen voor het beoogde doel te kunnen realiseren. In het raadsbesluit wordt expliciet aangegeven welk rentepercentage daarbij wordt gehanteerd (bijvoorbeeld korte rente, lange rente of een numeriek percentage).
3. Indien rente wordt toegevoegd gebeurt dit op dezelfde manier als omschreven is in paragraaf 3.1. van deze nota. Dit betekent dat bij de resultaatbestemming inzichtelijk wordt gemaakt op welke reserves en voor welk bedrag op de reserves wordt bijgeschreven. Dit geeft een zuiver beeld van het bedrijfsresultaat.
4. Aan voorzieningen wordt geen rente toegevoegd tenzij de voorziening tegen contante waarde is opgenomen. Aan deze voorzieningen wordt 2% rente toegevoegd.
5. De rente wordt berekend over het saldo op 1 januari van de reserves en voorzieningen van het betreffende boekjaar.
6. Als rentepercentage voor de bepaling van de rente over de interne financieringsmiddelen, wordt gebruikt het bij de begroting gecalculerde omslagpercentage, al dan niet afgerond binnen een marge van 0,5%. Wanneer dit

percentage hoger is dan het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen, dan wordt dit laatste percentage gehanteerd.

5.2.2 Rente - verrekening grondexploitatie

De grondexploitatie ('Grondbedrijf') vormt een gesloten exploitatie binnen de gemeentelijke organisatie. Voor een juiste kostprijsverrekening van gronden is het noodzakelijk dat er rente wordt toegerekend aan de grondexploitaties.

Er wordt rente verrekend over het saldo per 1 januari op de balans van het betreffende boekjaar over navolgende posten:

- het onderhanden werk (grondvoorraad);
- de reserves en voorzieningen met betrekking tot de grondexploitatie.

De toegestane toe te rekenen rente aan bouwgronden in exploitatie (BIE) wordt gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het over het vreemd vermogen te hanteren rentepercentage wordt als volgt bepaald:

- het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen.

De rente aan BIE wordt toegerekend over de boekwaarde van de BIE per 1 januari van het betreffende boekjaar. Dit wordt per grondexploitatiecomplex (kortweg grex) berekend.